

יפה תורה

ביטאון שבועי בהוצאת מוסדות דחסידי בעלזא - נוף הגליל, הר יונה

יפה ותמה תורה תמימה

וישא עיניו וירא... ויאמר אלוקים יהנה בני (מקץ מג, ט).

סיפר כ"ק מרן מהר"א מבעלזא ז"ע:

פעם דיבר הגאון מהרש"ם מברעזאן זצ"ל עם כ"ק מרן מהר"ש מבעלזא ז"ע אודות זמן תפילת מנחה, והוציא מרן ז"ע מארון הספרים שולחן ערוך והראה לו דברים מפורשים בדברי הרמ"א, שפוסק כי זמן התפילה הוא אכן בזמן שמרן מתפלל. השתאה הגאון מברעזאן ונתקו המלים מפיו, על שלא זכר דברים מפורשים שכתב הרמ"א. לאחר שיצא מן הקודש, נכנס מהרש"ם לבית המדרש, נטל שולחן ערוך כדי להעמיק עיונו בדברי הרמ"א, אך ככל שחיפש לא מצא את דברי הרמ"א הללו.

שב מהרש"ם אל מרן מהר"ש ז"ע ושאל, היתכן שאינו מוצא באותו דף את דברי הרמ"א אשר הראה לו מרן. נענה מרן ואמר: "כשסידר הרמ"א את פסקיו, לבד מה שמסר פסקי הלכה הגלויים לעין כל, היו גם הלכות שביקש להסתיר מאחר ואינו שווה לכל נפש. כשהש"ת עוזר, רואים את הדברים מפורשים בפסקי הרמ"א. בהיותך אצלי מקודם, הראיתי לך מפורשות, אך לא כולם זוכים לראות זאת".

שנים רבות חלפו, מלחמת העולם הראשונה פרצה וזעזעה מוסדי תבל, כ"ק מרן מהר"ד ז"ע - ועמו כל חצר הקודש - נדד מבעלזא לעיר ראצפערט שבהונגריה וישב בה כמה שנים. באחד הימים הגיע אל מרן ז"ע רב אחד ממדינת הונגריה, שהיה מדבר בזלזול על איחור תפילת מנחה בבעלזא, ובדרשותיו אף היה מתריע שלא ילמדו אנשים ממנהג בעלזא, באמרו כי המנהג מנוגד להלכה, ועתה, משמע שמרן מהר"ד תקע יתד בארצו, קם ונסע לראצפערט כדי להוכיח את מרן ז"ע על פניו ולמחות בו על איחור זמן תפילת מנחה.

כ"ק מרן מהר"ד ז"ע כיבד את הרב בכבוד גדול, בהיותו רב חשוב ונערץ, ואגב שיחתם בדברי תורה ועוד בטרם פצה הרב את פיו בנידון זה, אמר לו מרן מהר"ד ז"ע: "אספך לכם מעשה שהיה אצל זקני זכרוננו בברכה, שהגיע אליו רב אחד למחות על איחור זמן תפילת מנחה, וזקני הראה לו שכן כתוב במפורש ברמ"א שדעתו נוטה שזהו הזמן הנכון. ואף אני אראה לכבודו את דברי הרמ"א הללו". מרן מהר"ד ז"ע הורה שיביאו לפניו שולחן ערוך והראה לו את דבריו המפורשים של הרמ"א בענין זמן תפילת מנחה. התפלא הרב על שלא ידע את דברי הרמ"א הללו, אך כנגד דברים מפורשים נסתתמו טענותיו.

כיון שכך ביקש הרב מחילה על שדיבר נגד איחור התפילה בבעלזא, והשיב לו מרן ז"ע כי הוא מוחל בלב שלם. לאחר מכן הביאו פירות לשולחן ומרן מהר"ד קילף בעצמו פירות והגישם לרב. כאשר הבחין שהרב מתפלל על הכבוד הרב, הסביר לו מרן: "אני רוצה להוכיח במעשים שאין בלבי כל תרעומת כלפיכם, שכן טבע האדם הוא שכאשר מיטיב עם חברו נעשה אוהבו בלב שלם". ועוד אמר לו מרן: "הגמרא אומרת (סוכה יד, א) 'מעשה מוציא מיד מעשה ומיד מחשבה,

מחשבה אינה מוציאה לא מיד מעשה ולא מיד מחשבה, ואם במחשבה מחלתי לכם במחילה גמורה, הואיל ועדיין אין המחשבה מוציאה מידי מעשה, אני עושה מעשה של כבוד שיוציא מידי מחשבה ותהא המחילה גמורה".

לפני שיצא לשוב לביתו, ביקש הרב שיברכו כ"ק מרן מהר"ד ז"ע ברפואת הנפש וברפואת הגוף. נענה מרן ואמר בלשון הפסוק: "אלוקים יחנך בני - על פי התורה ועל פי התרגום". הרב לא זכר את דברי התרגום על אתר, אך לא העז לשאול פירוש הדברים, אלא שמרם בלבד ונסע לביתו. כשהגיע לביתו עיין בחומש, אך לא מצא בדברי התרגום שום רמז לברכה שביקש. כיון שהשתוקק להבין פירוש הדברים, החליט לנסוע שוב לראצפערט ולעשות את שבתו בצל כ"ק מרן מהר"ד ז"ע.

היה זה שבת קודש פרשת מקץ, ובעת עריכת השולחן הטהור בליל שבת, אמר כ"ק מרן מהר"ד ז"ע דברי תורה על הפסוק "אלוקים יחנך בני", ופתח בדברי רש"י ז"ל: "בשאר שבטים שמענו חנינה, אשר חנן אלוקים את עבדך" (בראשית לג, ה), ובנימין עדיין לא נולד, לכך ברכו יוסף בחנינה". ולכאורה קשה, אם משמעות "אלוקים יחנך בני" היא כמשמעות "אשר חנן אלוקים את עבדך", מדוע תרגם אונקלוס את הפסוק "אשר חנן אלוקים את עבדך" - "בניא די חן ה' ית עבדך", ואילו בפסוק "אלוקים יחנך בני תרגם: 'מן קדם ה' יתרחם עלך ברי'?

ותירץ מרן ז"ע, על פי דברי התוספות ישנים (ראש השנה יז, ב בהגה"ה) שמידת 'חנון' היא בעת הדחק כשקוראים אל ה' בעת צרה, כמאמר הכתוב (ישעיה לו, ט): "חננו יחנך לקול זעקך", ומידת 'רחום' היא שלא בעת צרה, היינו שהש"ת מרחם בכל עת, על כל צרה שלא תבוא. וממילא, כשהיה יעקב בדרך ועשו הרשע התייצב מולו וארבע מאות איש עמו, זקוק היה לחנינה ולכן אמר 'די חס' ה' ית עבדך' שהוא מלשון חנינה (ראה תרגום יונתן ותרגום ירושלמי שמות לג, ט). לעומת זאת, כשביקר יוסף את בנימין לא היתה אז שעת צרה, על כן בירכו על שם העתיד - 'מן קדם ה' יתרחם עלך', שלא תבוא עליו כל צרה ויהיה כלול באותה ברכה שבירך יעקב אבינו ע"ה את כל השבטים - 'אשר חנן אלוקים את עבדך'.

מדברות קדשו של כ"ק מרן מהר"ד ז"ע כבר הבין הרב כי מרן ז"ע התכוון בברכתו לברכו בחנינה לעתיד שלא תבוא עליו כל צרה. מאותה שבת נהפך לבו של הרב עד שהיה לחסיד בעלזא מובהק.

עד כאן סיפר כ"ק מרן מהר"א ז"ע.

חסידים סיפרו עוד, כי לימים סיפר הרב, שאף הוא חיפש הרבה אחרי דברי הרמ"א שהראה לו כ"ק מרן מהר"ד ז"ע, אולם נלאה מלמוצאם. רק כאשר היה לחסיד בעלזא והתבטל לפני מרן מהר"ד ז"ע, חיפש ומצא את דברי הרמ"א. אך לא רצה להראותם לחסידים ונתר הדבר כמוס וחתום.

(ספר "דבר חן", ומשם בביטאון "אור הצפון")

מוסדות חסידי בעלזא נוף הגליל

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

פרשת מקץ תשפ"ג
גיליון 110

יפו פעמך

וייראו האנשים כי הובאו בית יוסף (מקץ מג, יח).

הגה"ק רבי יצחק אייזיק ווייס מסוואליווע זצ"ל, מתלמידי מרן מהר"ש ז"ע מביא בכתביו (דברי יצחק אות מ): "שמעתי בשם אדמו"ר מבעלזא זל"ה שאמר, שכל היראת שמים שלו הושפע עליו מחמת התמדתו בלימוד הטורים עם פירוש הבית יוסף, ובפרטות בלמדו טור אורח-חיים היה שואב יראת שמים במדה גדושה, כן הוגד לי מאנשי אמת".

עוד זאת, היה כ"ק מרן מהר"ש ז"ע ממשיך ישועות ורפואות על ידי לימוד הבית יוסף, וכפי שהובא על הגיליון שם הערה מאת מהרש"ם מברעזאן ז"ל אשר הוסיף בהגהה תחת הסיקרא:

"ואני שמעתי כי פעם אחת הי' לבנו הגה"ק מהר"י ז"ע חולי קדחת ר"ל, ונודע כי היה מפורסם ובדוק ומנוסה כי בבוא חולי כזו לפני מרן ז"ע ואמר שלא יהיה עוד (סיועט מער נישט זיין), חלפה הלכה לה המחלה תיכף ומיד [כאשר ראיתי בעיני אצלי, שהיה לי המחלה כל הקיץ, ובבואי לפני מרן, ואמר שלא יהיה עוד, והוטב לי תיכף ופסקה המחלה], ובבוא בנו הנ"ל לפניו, ואמר לו כדרכו, ולא הועיל, ובא שנית, ואמר, כי בטור ובית-יוסף יש כל מיני רפואות, ויש סימן אחד המסוגל שאם לומד סימן זה אז יש בכחו לגרש מחלה הנ"ל, וזה זמן רב לא למד סימן זה, וחזר ולמדו, ואז אמר לו כדרכו, ותיכף פסקה המחלה".

עם האמור הטעים הגה"צ רבי משה פארהאנד זצ"ל - אבד"ק מאקאווא, בספרו "אהל משה", את פירוש הפסוק (מקץ מג, יח):

"וייראו האנשים כי הובאו בית יוסף".

"ויש לפרש בדרך רמז, דהנה ידוע ומפורסם בין החסידים בשם הרב הגאון הקדוש מבעלזא ז"ע ועכ"ל, דלימוד טור ובית יוסף מסוגל ליראת שמים. והיות דליכא מידי דלא רמיזא באורייתא, על כן אפשר דכאן רמיז לן קרא ענין זה, דהנה ידוע דאם נכתב 'וייראו' בשני יודין הוא לשון יראה. וזה רמז נפלא להנ"ל, 'וייראו האנשים' שזכו ליראת שמים, 'כי הובאו ללימוד בית יוסף' ודוק".

בענין זה ראוי להסמיק עוד מה שכתב הרה"ח ר' ישראל יקר בינלאיזון ז"ל באחד ממכתביו לכנדי על נסיעותיו לבעלזא בו הוא מגולל את מעמד נטילת פרידה אחרי חג הסוכות מכ"ק מרן מהר"ד ז"ע, בשנת תער"ב, וכה הוא מספר:

"נאכהער האב איך גענומען די האנד אהיים צו פארהרען, מיט 100 טער יודען צוזאמען, בשעת וואס כ"ק האט צוגעהאלטען די אויגען, האב איך באמערקט א בחור, כמדומה לי פון ליבאטשוב, האט גענומען די האנד, האט כ"ק זא באמערקט אז ער געהט אין א קראגען הערופי גיזעצט אויפן העמד, זאגט כ"ק 'וואס איז עפיס א קשה עורף', נאכהער ריהרט ער איהם אב די פיאות און ציהט עס אויס, זאגט איהם כ"ק זצ"ל, 'זאלסט לערנען טור אורח עם בית יוסף דעם ערשטען חלק, ער וועט דיך מאכען פאר א לייט...".

פנינה תנוכית | המהגר הרב פנחס ברייער

בין הרצוי ל-רצוי (נאמרו ראשון בסדרה)

זה נשמע קסום, מושלם, הלומז של כל הורה: ילד שלא משנה למנה וכמה - תמיד יימצא בעמדת המ'מוזתרים'; ילד שאינו מסוגל לומר 'לא'. ואולי זו מלכודת דבש? * האור האדום והמהבהב של הילד המ'מרה', והכלים שנעניק לו כדי להגיע לוותרנות אמיתית, מתוך בחירה * אהוב, בלי תנאים

במאמר זה נתייחס למאפיינים העוסקים במקום של הילד בתוך החברה והסביבה. האנשים בעולם נבדלים זה מזה במידת הקשב שהם מפנים לסביבה; בקיצוניות האחת נמצאים אלה העוסקים בשירות צונותיהם האישיים, בלי התחשבות בסביבה, וגם במחיר של דריסתה (כולנו נמצאים בשלב הזה בילדותנו, אך מרביתנו לומדים לווסת אותו כבר בגנון). בקצה השני נמצאים אלה שאינם מסוגלים להגיד לא, שפועלים פעם אחר פעם מתוך רצון לרצות את הזולת, גם אם מדובר בעשייה מתמדת שבאה על חשבון הרצון הפנימי. כאמורים על דרך התורה, אנתנו מחנכים את ילדינו מגיל רך להיות תרנים ומתחשבים בזולת, מתחנכים אותם למידת החסד והנתינה כערך עליון ביהדות. אבל במסגרת תפקידנו כהורים, עלינו לשים לב לשני הקצוות החריגים:

הילד האנוכי, או בהגדרה המוכרת: אגואיסט - הדואג רק לעצמו. מבחינתו, הוא מרכז העולם, ולא משנה מה קורה מסביב. כשהוא זקוק למשהו הוא ינדנד בלי סוף, גם אם אנו לפני נסיעה או בערב שבת. לטיפוסים אלו קשה לוותר; הם אינם רואים את הזולת, ולכן ניסיון לזכות בהתחשבות הוא מחוץ לטווח, מבחינתם. בקצה השני נמצא את הילד המ'מרה'; זה שהוותרנות שלו חורגת מגבולות הטוב והופכת לבעיה,

במבט שטחי, האופי המרצה נראה טוב, היפוכו המושלם של האגואיסט חסר התרבות, התגשמות החינוך שלנו לחיים של ותרנות. אבל כהורים, חשוב להיות ערניים למקרים חריגים, ולבדוק אולי אנתנו נלכדים במלכודת דבש.

הסבל שחוסם בנינים

ילדים בעלי אופי 'מרצה' הם משחדים מאוד, כי הם ותרנים בלתי נלאים. הם יבצעו תמיד את התפקידים שכל אחד מתחמק מהם, יהיו אכפתיים ומתחשבים, ולא יתלוננו. קל מאוד לטעות ולהגדיר אותם כבעלי לב זהב, 'אנשי חסד' מופלגים, בעוד למעשה, הם בסך הכול ילדים מרצים. והם סובלים מאוד! הם מחוקים... הם לא מחוברים לצרכים שלהם... לרצונות... ליכולות...

כולנו רוצים להרגיש אהובים וטובים, אבל הטיפוסים המרצים הורגלו למחשבה שכדי להיות אהובים צריכים לרצות את הזולת. התפיסה הפנימית שלהם היא שאנו אהובים בהתאם למה שנסיעע ונהיה נחמדים לסביבה, ולכן יהיה להם קשה מאוד לומר 'לא'; גם אם זה לא יהיה להם נוח. הם חיים בפחד עצום מדחיה.

כסבלו קשה מאריך קולו, ונאמר אלו ימים נצחיים ונצחיים כדי להגיע לזוהר אמיתי.

פְּלִילָה יְפִי

גיי אריינער וואוינען קיין הר יונה - ס'איז נאר א פיינע פלאץ...

התבטאות רבת-משמעות זו אשר נשמעה בשבוע שעבר מפי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א כתשובה הוראה לאחד מחשובי אברכי המשי מאנ"ש בארצנו הקדושה, אשר הציע בפני הקודש את שאלתו אודות מקום מגורים נאות וראוי ברוחניות ובגשמיות!!! חזון קדשו ומשאת נפשו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א אודות הקריה הקדושה אשר קמה וגם ניצבה על מרומי הר הגליל, כבר ידועה ומפורסמת מאז ומתמיד, עוד בימים מקדם, לפני כעשר שנים, כשההר כולו היה עוד שמם, כבר הביע מרן שליט"א את רצונו הטהור, להקים במקום קריה נאמנה לחסידי בעלזא. "הסכת ושמע טוב את אשר אומר אליך", התבטא אז מרן שליט"א בפני אחד העסקנים "עתידיה העיר הזאת להיות עיר ואם בישראל!.."

גם באזני הדומ"ץ שליט"א, התבטא מרן שליט"א בעבר, כי "יש למקום הזה עתיד טוב", וכי "עוד תקום שם ישיבה, בה עוד תמשיך בהרבצת תורה לעדרים". "סיועט נאך זיין דארט א שיינע קהילה", התבטא מרן באזני אברך אחד שהתייעץ עם לרכוז דירה בנוף הגליל, אז בימי הבראשית שעוד לא נראה כאן מאומה. "בה" כי כהיום כבר רואים את הכל במוחש, אכן צופרירן דארט..."

יפה בעתה

דברי חינוך והדרכה מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

(מכתב קודש שטייענדיגע תורה - חלק ח)

לחזור על תלמודים ולהבחין

הנה זכינו בשנים האחרונות שפארכרים ובגלי בתים משקיעים מזמנם גם לחזור על תלמודים ולהבחין בקטב, הן לומדי סדר הדף היומי, והן לומדי חברת 'אהבת תורה', והן בסדר למוד הלכה יומית, וכן בשאר לתלמודים. וזהו דבר גדול מאד נעלה, שעל ידי כך תלמודים מתקנים בנדם, וזוכים להתחבר באמת אל התורה הקדושה, ולנותן התורה, ולחיות חיי תורה! אשרי להם ואשרי חלקם, ומה טוב שכל אחד ואחד יצטרף לזה, הן שבט ישךר והן שבט זבולון.

ומה טוב יעשו, לצרף לכך גם את לומדי הפוללים, להבחין באופן קבוע על סדרי התלמודים במקומות הנ"ל, וכן אקרא בהם לבחורי הישיבות הקדושות להבחין על תלמודים במסגרת הארגון 'צורכא' כדי שיהיה תלמודים פאנח בקפסא.

הנה ידוע ומפורסם עד כמה הפליגו רבותינו הקדושים מבעלזא בחיזות ומעלת החזרה והשינוי על הלימודים, ללא הרף דרשו ותבעו משומעי לקחם להתחזק ולהתאמץ בשינון וחזרה.

הרי רק על ידי החזרה זוכים וזוכרים את הנלמד, ורק מתוך כך תלמודו מתקיים בידו. אך ורק על ידה נשלמת מצות תלמוד תורה כראוי, וכיון שכן מטיל היצר הרע את כל כובד משקלו למנוע את האדם מלשנן את לימודו.

זאת ועוד, כאשר זוכרים את הנלמד "זוכים להתחבר באמת אל התורה הקדושה", ולדביקות נעלית אל הקב"ה - "נותן התורה". עד כדי כך שכל אורח התנהלות והליכות החיים משתנים למעלייתא בגין כך: "לחיות חיי תורה".

דברים נוראים אמרו, כי זה שאינו חוזר על לימודו, הרי אף גרוע הוא ממי שאינו לומד כלל. כמובא בספר "שרגא המאיר" (פרשת וזאת הברכה) בשם אביו הגה"צ רבי דוד צבי שנייבלאג זצ"ל, ששמע מפה קדשו של מרן מהרי"ד זי"ע, בעת ששבת בצל הקודש בשבת פרה בראצפערט, שאמר לבחור אחד שעל כל פנים יחזור ד' או ה' פעמים, ואם אינו חוזר - גרוע הוא יותר ממי שאינו לומד כלל.

סיפר כ"ק אדמו"ר מקלויזנבורג זצ"ל (שיעור חורשי"י פ"ר תרומה תש"ל): "כד הוינא טליא בהיותי בראצפערט, בקרתי אצל הרה"ק רבי ישכר דוב מבעלזא זי"ע (שהיה שם בעת מלחמת העולם הראשונה) ואמר לי שקיבל מאביו הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זי"ע לחזור על כל לימוד שלומדים - ד' פעמים על אתר".

והנה, על מנת להגיע לבהירות אמיתית בלימוד, ישנו תועלת עצומה לקחת על עצמו 'מחייב' של מבחן, המעודדת ומדרבנת את הלומד, להשקיע שוב בשינון ותמצית הלימוד, עד שיהיו מחודדים בפיו.

וכפי אשר חקק כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א במכתב קדשו (לאברכי הכוללים, אלול תשע"ט): "תוכנית המבחנים, במטרה לעודד את האברכים להעמיד לעצמם שאיפות ויעדים מוגדרים - הוא דבר נחוץ מאד, ותנאי כל יעבור (ו), לגדול באמת בידיעת התורה וחשקת התורה..."

לשם מה עלינו להאריך בדברים, ניתן פשוט להבחין ולראות את האושר והסיפוק על פניהם של מאות רבות של אנשי שלומנו שהצטרפו למהפכה הגדולה המתחוללת בשנים האחרונות בחצר הקודש בעלזא, ולהסיק מתוך כך את הכדאיות העצומה מכך עוד בעולם הזה, והקרן קיימת לו לעולם הבא.

